

Most akkor viszik a főnök házát, vagy nem viszik?

2014. 04. 24.

CÉGVEZETŐK FELELŐSSÉGE

Óriási a kavarodás, a jogászok sem egységesen ítélik meg azt, hogy milyen károkért kell a társaságok vezető tisztségviselőinek helytállniuk az új polgári törvénykönyv (Ptk.) alapján. A labda a bíróságoknál van. Csökkenthető a kockázat vezetői felelősségbiztosítással, ezek száma azonban egyelőre nem ugrott meg - értesült lapunk.

Vihar egy pohár vízben - így kommentálta a Figyelőnek egy névtelenséget kérő fővárosi cégjogász azt a nyilatkozatháborút, amely az új Ptk. vezető tisztségviselőkre vonatkozó szabályairól az elmúlt hónapokban kibontakozott. Az első értelmezések tényleg mellbe vágók voltak, arról szóltak, hogy március 15-e után a vállalkozásokkal egy sorban lehet perelni a cégvezetőket a harmadik személyeknek okozott károkért. "Ki ül be ezek után vezetői székbe? Emigrálnak az igazgatók, külföldre viszik a társaság székhelyét, vagyonukat a rokonokra íratják" - ezek voltak az első reakciók. Aztán megjelentek barátságosabb értelmezések is, amelyek az új polgári törvénykönyvet kimunkáló professzorok magyarázataival egyeztek. Ezek szerint szó nincs arról, hogy a vállalkozás normál tevékenységi körébe eső, úgynevezett szerződéses károkért felelnének. Az új szabály extrém esetekre vonatkozik. Azokra a helyzetekre, amikor a cégvezető szerződésen kívül, ám vállalatvezetői minőségében eljárva okoz kárt harmadik, azaz külső, társaságon kívüli személyeknek. Hogy érthető legyen mindenki számára, példák is elhangzottak.

Ilyen eset lehet, ha a vezető elmegy valahova tárgyalni, s ellopja a kakukkos órát vagy véletlenül összetör egy vázát, esetleg bosszúból, mert nem sikerült a megbeszélés, kárt tesz tárgyalópartner autójában. Ezek az esetek a büntetőjoggal határosak, s a jogalkotó azért emelte be a felelősségi körbe a vezető tisztségviselőket a cég mellé, hogy a károsultak számára nagyobb legyen a garancia a károk megtérülésére, ne csak a társaságot lehessen perelni. Már-már mindenki megnyugodott, hiszen nem túl gyakori eset, hogy a vezérigazgató kakukkos órát lopjon, mint ahogy az sem, hogy versenytársainak a büntető törvénykönyvbe ütköző módon szándékosan kárt okozzon. Ha meg így van, akkor akceptálható, hogy azért viselje a következményeket.

A legfrissebb jogászi értelmezések szerint azonban nemcsak ezekre az esetekre vonatkozatható az új szabály, hanem a cég tevékenységével összefüggésben jóval szélesebb körre. Így például arra is, ha környezet- vagy fogyasztóvédelmi, avagy versenyszabályok megsértése eredményeképpen keletkeznek károk. Például azért, mert a vezető utasítására illegálisan lerakják a hulladékot, s szennyezik a környezetet, vagy kartellezésben vesz részt a vállalat, s harmadik személyek emiatt drágábban kényszerülnek megvásárolni a terméket. Esetleg a vezető mulasztása folytán valaki üzemi balesetet szenved. "Nem egyértelmű a Ptk. szövege, az új szabály értelmezése elsősorban a bíróságok kezében van. Kérdés, hogy milyen esetekben adnak helyt a cégvezetők ellen indított kereseteknek" - magyarázta a Figyelőnek Fehérváry Ákos, a Baker & McKenzie partnere. Az új szabály álláspontja szerint semmiképpen nem jelenti azt, hogy innentől kezdve a cég által okozott minden kárért vagy tartozásért felelős a vezető tisztségviselő is.

Abban az esetben viszont radikálisan megnőne a vezetők felelőssége, ha a bírósági gyakorlat alapján az az értelmezés győzedelmeskedne, amely szerint perelhető a vezető, ha az ő cselekménye vagy mulasztása folytán okozott kárt a társaság valamely külső fél részére. Ebben az esetben is azonban számos tényező árnyalja és csökkentheti a felelősségét. A jogi szakértő szerint a helyes értelmezés vélhetőleg az, hogy "a felelősségi alakzat csak ritka és különös esetekben jöhet elő, amikor a vezető tisztségviselő egy szerződéses viszonyon kívül saját maga eljárva, saját cselekményével okoz kárt, de nem a cég működésével vagy irányításával kapcsolatosan".

Így az új felelősségi szabály közel sem ró olyan megnövekedett és újfajta terhet a vezető tisztségviselőkre, mint amelyek korábban elhangzottak. Fehérváry Ákos szerint ez az értelmezés

kizárja azt, hogy például üzemi balesetért, adóhiányért, környezeti, kartellből eredő és termékfelelősség alapján keletkező károkért kelljen személyesen helytállniuk. Nincs tehát ok pánikra - húzta alá. E logika alapján akkor sem vonható a vezető felelősségre, ha a társaság egy tagja okoz kárt szerződésen kívül harmadik személynek. Tágabb, kiterjesztő értelmezés alapján viszont elképzelhető, hogy mégiscsak perlik, s a bíróság is elmarasztalja, például akkor, ha a beosztott munkatárs kifejezetten a vezető utasítására cselekedett, vagy ha az elmulasztotta az ellenőrzési kötelezettségét, s emiatt keletkezett kár. A Baker & McKenzie partnere úgy véli, hogy a felelősségbiztosítás mellett hasznos lehet a kockázatok csökkentésére mentesítési megállapodásokat (indemnity agreement) kötni a céggel vagy a tulajdonossal, s jó, ha rendezik a vezető tisztségviselő, valamint a többi munkavállaló felelősségét a társasági dokumentumokban és munkaszerződésekben, azaz pontosan körülhatárolják és szabályozzák a hatásköröket és a feladatokat.

AZ ÉRDEKLŐDÉS MÁR MEGVAN

A biztosítótársaságok a korábbi években is kínáltak az ilyen típusú kárigényekre konstrukciót, ám 2013 végéig az országban összesen 320 szerződés volt érvényben, amiből látszik, hogy a cégvezetők nem érezték fenyegetve magukat. Nyugat-Európában és az Egyesült Államokban a vezető tisztségviselők majd mindegyikének van biztosítása, ehhez képest a 320 szerződés valóban elenyésző, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy több mint 300 ezer gazdasági társaság működik Magyarországon. Lapunk úgy értesült, hogy 2014-ben nőtt az érdeklődés a vezetői felelősségbiztosítások iránt, a tényleges szerződéskötések száma azonban nem emelkedett jelentősen. Máhig Attila, a Groupama Garancia Biztosító nem életbiztosítási ügyvezető igazgatója a Figyelőt arról tájékoztatta, hogy az idei első negyedévben a korábbi évek ajánlatkéréseinek sokszorososa érkezett hozzájuk, a létrejött szerződések száma már kevesebb, de ez minden biztosítási típusnál tapasztalható jelenség.

A BIZTOSÍTÓK KAVARNÁK?

Vegyesen reagál az üzleti élet az új szabályra. A lapunk által megkérdezett cégvezetők többsége még tájékozódik, ugyanis jogászaik arról tájékoztatták őket, valóban nem egyértelmű a törvény szövege. "Tanulmányozzuk az új helyzetet, vizsgáljuk a különböző megoldási lehetőségeket" - mondta a Figyelőnek Gaál Csaba, a Core Venture Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt. vezérigazgatója. Hozzátette, mérlegelik a vezetői felelősségbiztosítások lehetőségét is. Az új szabályokra tekintettel újragondolták egyes befektetéseiket és az egyes portfóliócégek vállalatirányítási struktúráját, és változtattak a korábbi jogszabályi környezetben alkalmazott eljáráshoz képest.

Bruckner Zoltán, a Primus Capital Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt. befektetési igazgatója arról számolt be, hogy erős visszhangot váltott ki az új szabályozás a cégek körében. "Elsősorban a biztosítótársaságok ajánlatai révén terjedt el az a szerintem eltúlzott és részben félreértelmezett nézet, hogy mostantól az igazgatósági tagok személyesen, teljes vagyonukkal vállalnak felelősséget a társaság rendes tevékenységéből adódó esetleges károkért. Egy ilyen interpretáció könnyen elriaszthatná az igazgatósági szerep vállalásától a tehetséges és tapasztalt szakembereket" - fogalmazott. Mint mondta, szerencsére a törvény ezen értelmezését jogi tanácsadók több oldalról egyértelműen cáfolták. Az alapkezelő jogi képviselője nem osztotta azt a médiában rémhírként elterjedt álláspontot, miszerint a vezető tisztségviselők felelőssége az új Ptk. hatálybalépésétől kezdődően minden tekintetben korlátlanul és teljes körűvé vált volna a gazdasági társaságok üzleti partnereivel szemben. Arra hívta fel a figyelmet, hogy a vezetők egyetemleges felelősségére vonatkozó rendelkezés kimondatlanul eddig is benne volt a polgári jog szabályaiban, hiszen szerződésen kívüli károkért való felelősséget a korábbi törvény is tartalmazott. A szabály újdonsága nem a vezető tisztségviselő felelősségének kimondása, hanem a társaság egyetemleges felelősségének kimondása, tudniillik abban az esetben, ha a vezető tisztségviselő e tisztségének ellátása során szerződésen kívül kárt okoz. Bár kétségtelen, hogy a jogszabály szövege a szórend miatt nem ezt domborítja ki, hanem ennek a fordítottját, s szerinte ez okozza a félreértést.

CSEKE HAJNALKA

Figyelő, 2014.04.24 - 20,21. oldal